

Orienteringsnotat til Miljø- og Fødevarerudvalget om udkast til ministererklæring under Helsingforskonventionen

Resumé

Kommissionen har ved WK 1937/2018 INIT af den 16. februar 2018 fremsendt udkast til ministererklæring i Helsingforskonventionen (HELCOM). Ministererklæringen drøftes på HELCOM-ministermøde den 6. marts 2018. Formålet med erklæringen er at genbekræfte forpligtigelsen til at implementere Baltic Sea Action Plan fra 2007 samt de to efterfølgende ministererklæringer fra 2010 og 2013 samt at sætte rammerne for en fornyelse af den gældende Baltic Sea Action Plan (BSAP), der udløber i 2021. Forslaget vurderes ikke umiddelbart at have væsentlige statsfinansielle, erhvervs- eller samfundsøkonomiske konsekvenser.

Baggrund

Kommissionen har ved WK 1937/2018 INIT af den 16. februar 2018 fremsendt udkast til ministererklæring i Helsingforskonventionen (HELCOM). Ministererklæringen drøftes på HELCOM-ministermøde den 6. marts 2018. Erklæringen sætter rammerne for en fornyelse af den gældende HELCOM Baltic Sea Action Plan (BSAP), der udløber i 2021. Baltic Sea Action Plan blev vedtaget i 2007 og er en handlingsplan, der sætter rammen for arbejdet under HELCOM med henblik på at nå god miljøtilstand i Østersøen i 2021.

Udkast til ministererklæring er blevet udarbejdet i fire tematiske skrivegrupper, hvor Danmark har deltaget i den mest centrale. Det samlede udkast til erklæring er efterfølgende blevet drøftet ved HELCOM Head of Delegations-møde 12-13. december 2017 samt efterfølgende skriftligt. Ministererklæringen er desuden blevet drøftet i regi af Rådets internationale miljøarbejdsgruppe (WPIEI), og udkastet ventes forelagt Rådet med henblik på godkendelse af, at EU tilslutter sig erklæringen. Det endelige udkast foreligger endnu ikke.

Formål og indhold

Hovedformålene med ministererklæringen er at:

- 1) Genbekræfte de kontraherende parters forpligtigelse til at implementere Baltic Sea Action Plan fra 2007 samt de to efterfølgende ministererklæringer fra 2010 og 2013.
- 2) Sætte rammerne for den kommende opdatering af Baltic Sea Action Plan.

Ministererklæringen har som hovedfokus at sætte rammerne for opdatering af HELCOMs Baltic Sea Action Plan (BSAP) fra 2007, der udløber i 2021. Den opdaterede handlingsplan forventes at skulle dække perioden 2021-2030. Ministererklæringen indeholder nu 61 punkter under 11 overskrifter. De væsentligste områder er eutrofiering, miljøfarlige stoffer, biodiversitet og maritime aktiviteter, hvilket flugter med handlingsplanen fra 2007. Derudover er der øget fokus på nyere områder som undervandsstøj, marint affald og fysisk forstyrrelse af havbunden, der er vigtige elementer i EU's havstrategidirektiv fra 2008 og Kommisionsbeslutningen om fastsættelse af god miljøtilstand fra 2017. Desuden indeholder erklæringen ambitioner om styrket regionalt samarbejde, øget fokus på fælles forvaltning af havområder og synergi med aftaler og forpligtigelser indgået i andet regi (fx under

ballastvandskonventionen, biodiversitetskonventionen, og i forbindelse med FN's bæredygtigheds mål mm).

Overordnet set matcher udkast til ministererklæring i høj grad eksisterende forpligtelser under EU's miljødirektiver samt eksisterende forpligtelser i regi af HELCOM.

Nedenfor gennemgås de væsentligste punkter i ministererklæringen:

Indledende formuleringer

- Forpligtelsen til at implementere BSAP 2007 og de efterfølgende ministererklæringer fra 2010 og 2013 genbekræftes.
- Det besluttes, at opdateringen af BSAP skal være færdig senest i 2021.

Eutrofiering

- Det synliggøres, at på grund af ændrede data er de reduktionsmål for næringsstofudledning, der blev vedtaget med HELCOM ministererklæringen i 2013, ikke længere altid tilstrækkelige til at opnå god miljøtilstand, og at dette skal tages i betragtning i forbindelse med opdateringen af Baltic Sea Action Plan frem mod 2021.
- Der skal ske et øget samarbejde med myndigheder, som er ansvarlige for vandplanlægning, med henblik på at tilpasse fremtidige HELCOM reduktionsmål bedre til reduktionsmål i kystvandene.
- Der skal laves en strategi for genanvendelse af næringsstoffer.
- Der opfordres til øget viden om ophobning af næringsstoffer i havbunden og udvikling af en risikovurdering for eventuelle tiltag.

Miljøfarlige stoffer

- Effektiviteten af eksisterende tiltag og anbefalinger i forhold til kendte forurenende stoffer undersøges og størrelsen af problemet med (nye) forurenende stoffer, som vækker stigende bekymring, identificeres og mulige omkostningseffektive tiltag overvejes.
- Forurenende miljøfarlige stoffer fra offshore kilder identificeres og vurderes og passende tiltag udvikles.

Biodiversitet

- Der skal gøres tiltag for at forhindre tab af biodiversitet i Østersøen, og der skal ske en forbedring af tilstanden for truede rødlistede arter, biotoper og habitater fx gennem forvaltningsplaner eller andre relevante programmer eller tiltag.
- Forpligtelserne til at etablere et sammenhængende, repræsentativt og velforvaltet netværk af beskyttede områder genbekræftes, og forståelsen af de beskyttede områders rolle ift. naturværdier og -ressourcer skal styrkes.

Marint affald, undervandsstøj og fysisk forstyrrelse af havbunden

- Der skal udvikles en handlingsplan for undervandsstøj og arbejdes hen imod en handlingsplan for fysisk forstyrrelse af havbunden.
- HELCOM vil bidrage med fagligt input til EU-processen under havstrategidirektivet vedr. fastsættelse af tærskelværdier for marint affald og undervandsstøj.
- Der skal udvikles kvantitative reduktionsmål for at reducere nationale input af marint affald og fysisk forstyrrelse af havbunden, såfremt det er nødvendigt for at nå god miljøtilstand.
- Der skal udvikles regionalt kordinerede tiltag til at reducere de negative effekter af undervandsstøj.

Maritime aktiviteter

- Der skal ske en forbedring af tilgængeligheden af modtagefaciliteter i havne i regionen for affald fra skibe.

Gældende dansk ret

Danmark er en del af Helsingforskonventionen som part. Konventionen er tiltrådt af EU, hvilket efter EU-domstolens praksis betyder, at sådanne aftaler som udgangspunkt har samme retlige status som rene EU-retlige aftaler, når der er bestemmelser i aftalerne, der henhører under EU's kompetence. Da dette er tilfældet, henhører Helsingforskonventionen under EU's kompetence og udgør en integreret del af EU-retten.

HELCOM-landene har ved en række ministermøder vedtaget beslutninger og anbefalinger med det formål at nå det overordnede mål om god miljøtilstand i Østersøen i 2021, hvilket også følger af havstrategidirektivet. Beslutninger og anbefalinger vedtaget i HELCOM er ikke i sig selv retligt bindende, men har betydning for dansk ret, idet havstrategidirektivet (2008/56/EF) er implementeret i dansk ret i havstrategiloven (LBK nr. 117 af 26/01/2017).

Havstrategidirektivet har som overordnet mål at sikre god miljøtilstand i havet i 2020. Efter havstrategidirektivets artikel 5 og 6 er der en pligt for EU-landene til at gennemføre regional koordinering af deres gennemførelse af direktivet. HELCOM-landene har besluttet at etablere HELCOM som en koordinationsplatform i forhold til havstrategidirektivet (jf. ministererklæring fra ministermødet i 2010).

Koordineringen gælder i forbindelse med udarbejdelsen af de nationale havstrategier, som jf. havstrategilovens § 4 skal indeholde a) basisanalyser, jf. § 6 med beskrivelser af den aktuelle miljøtilstand, b) beskrivelse af god miljøtilstand jf. § 7 og c) fastsættelse af miljømål samt d) i forbindelse med udarbejdelse af et indsatsprogram, jf. § 10, der beskriver de indsatser, hvert land vil gennemføre for at nå miljømålene og det overordnede mål om god miljøtilstand.

Ifølge § 18 i havstrategiloven er statslige, regionale og kommunale myndigheder ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen bundet af de miljømål og indsatsprogrammer, der fastsættes i den danske havstrategi.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Den foreliggende ministererklæring har ikke på nuværende tidspunkt lovgivningsmæssige konsekvenser, men enkelte af de konkrete initiativer, der nævnes i ministererklæringen, som eksempelvis den kommende opdatering af HELCOM Baltic Sea Action Plan kan medføre behov for tilpasning af dansk ret, navnlig udformningen af Danmarks havstrategier.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes ikke umiddelbart at have væsentlige statsfinansielle, erhvervs- eller samfundsmæssige eller administrative konsekvenser for det offentlige. Der kan dog blive tale om erhvervsøkonomiske konsekvenser i forbindelse med de efterfølgende forhandlinger om opfølgning på elementer i ministererklæringen, eksempelvis opdatering af Baltic Sea Action Plan.

Der vil i forbindelse med de konkrete forhandlinger af BSAP blive taget særskilt politisk stilling til de enkelte elementer, der indgår i planen og konsekvenserne heraf vil blive vurderet i den forbindelse.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

Forslaget skønnes i den nuværende udformning at have en neutral til positiv effekt for beskyttelsesniveauet i Danmark og i de øvrige HELCOM lande, idet der som konsekvens af ministererklæringen vil forventes styrket samarbejde, styrket forskning og vidensindsamling.